

Posudek na bakalářskou esej

Marcela Němcová, Výroční obyčej „máje“ v současné středočeské vesnici, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2010, 62 stran vlastního textu + přílohy (s. 68-71).

Autorka předložené bakalářské práce zvolila klasické etnologické téma kalendářní obřadnosti, a to výroční obyčej „máje“ v prostředí současné středočeské vesnice Jestřabí Lhota na Kolínsku. Její bakalářská esej náleží k těm nemnoha závěrečným studentským pracím, které jsou v průběhu studia dlouhodobě promyšleny, zvažovány a jejichž zpracování provází nejen zájem, nadšení a osobní iniciativa, ale je jim věnován i dostatečný časový prostor.

K volbě tématu vedly Marcelu Němcovou dva faktory. Za prvé, jak vyložila v úvodu své eseje, se jednalo o skutečnost, že již od 19. století se hovoří o tom, že je tradiční obřadní kultura na ústupu, případně že zaniká, přičemž shodná slova lze slyšet i v současnosti. Za druhé, že je aktuálně třeba si klást otázku „proč se člověk stále vrací k tradičním obřadům a obyčejům, i když v jiném smyslu je jeho život zcela podřízen konzumnímu životu a masové kultuře? A „proč v naší době, kdy vládne technicky zprostředkované sdělení, zaznamenáváme zvláštní osobní formy komunikace, a to slovem, zpěvem, signálem, gestem, tancem, maskou?“ Na pozadí těchto otázek si autorka stanovila základní cíle své bakalářské eseje, a to jednak dokumentovat jak „máje“ v Jestřabí Lhotě probíhají a jednak zachytit, jak informátoři z řad aktérů i diváků tuto slavnost prožívají. Položila si přitom následující výzkumné otázky: jaké jsou motivace k účasti na „májích“, jaký je jim přikládán význam pro jednotlivce osobně i pro lokální společnost, jaké důvody reflektují diváci i aktéři ve vztahu k účasti na této slavnosti a jaké významy „májím“ přisuzují a nakonec jaké funkce plní „máje“ v současné středočeské vesnici?

Na základě takto vytýčených otázek si Marcela Němcová stanovila i svoji výzkumnou strategii, a to kvalitativní terénní výzkum. Nejprve využila techniku zúčastněného pozorování a stěžejní technikou pro sběr dat k zodpovězení nastolených otázek pak byly polostrukturované rozhovory se souborem informátorů, a to jednak s patnácti aktivními účastníky májové oslavy v Jestřabí Lhotě (skupina aktérů) a jednak s deseti jednotlivci z řad přihlížejících (skupina diváků). Průběh rozhovorů autorka zaznamenávala na diktafon a posléze přepisovala podle transkripční konvence pro výzkumníky z oblasti společenských věd bez lingvistického vzdělání. Získaná data analyzovala a interpretovala.

Marcela Němcová se ve své bakalářské práci opřela o neobvykle širokou škálu etnologické literatury od „klasika“ Čenka Zírta až po nejnovější etnologické studie a encyklopedie z počátku 21. století. Tuto skutečnost zúročila nejen při koncipování terénního výzkumu, ale i při vlastním psaní bakalářské eseje. Její práce se vyznačuje logickou strukturou. Vedle úvodu (kapitola 1 – s.4-6), metodického přístupu (kapitola 2 – s.7-11) a závěru (kapitola 7 – s. 57-58) se nejprve věnovala důležitému vymezení v práci užívaných pojmů (kapitola 3 – s.12-16) a dále pak ve třech blocích vlastní tematice. V prvním z nich (kapitola 4 – s.17-20) se zabývala oslavami „májí“ v českém a evropském kontextu, přičemž se dotkla pohanských kořenů „májí“ a zahrnula do této části i získané skrovné informace o minulosti „májí“ v Jestřabí Lhotě. Druhý blok (kapitola 5 – s.21-36) zaměřila na charakteristiku oslav „májí“, a to obecně i speciálně ve středočeské obci Jestřabí Lhota, dále na obecní máje i soukromé májky, a to opět v obou polohách. Za stěžejní část bakalářské

práce Marcely Němcové je třeba považovat poslední třetí a nejobsáhlejší blok (kapitola 6 – s.37-56), kde se autorka soustředila na oslavu „máji“ v Jestřabí Lhotě z pohledu aktérů a diváků, přičemž vycházela především z dat získaných vlastním terénním výzkumem. Sledovala subjektivní motivace jak u aktérů k účasti na slavnosti, tak u diváků, stejně jako významy, které přikládají „májím“ aktivní i pasivní účastníci této slavnosti. Detailně pak rozebrala funkce (normativní, komunikační, společensko integrační, identifikační), které „máje“ v současnosti naplňují z pohledu jednotlivců i celé lokální společnosti v obci Jestřabí Lhota.

Nedílnou součástí bakalářské práce Marcely Němcové je vedle obsáhlého seznamu relevantní použité literatury i příloha, kde zejména její fotografická část funkčně doplňuje a dokumentuje vlastní text.

Souhrnně je předkládaná bakalářská práce na velice dobré úrovni. Určité drobné nedostatky lze vidět ve formální stránce eseje, ať už se jedná o určité nedotaženosti v poznámkovém aparátu (opakování plného bibliografického odkazu v řadě za sebou) či graficky (velikost, typ písma) nerozlišené názvy kapitol a podkapitol od ostatního textu. Bez ohledu na to lze na závěr konstatovat, že Marcela Němcová jednoznačně prokázala, že si umí najít téma a stanovit výzkumný cíl, stejně jako zvolit odpovídající metodické kroky k jeho řešení a formulovat věcné, na výzkumem shromážděných datech založené, střízlivé závěry. Práce jednoznačně splňuje požadavky, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Navrhuji hodnocení výborně.

12. června 2010

Miloslava Turková